

ХАҒЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

98 (7739) ● 1994 сэл атыгдхын бийн 23 күнэ, Олтуоруншук ● Сынзата—146 солкуобай 16 харчм

„Орто баайылаахха ниирсэбит“

БААБЫНАЙ ХАБААНЫСТЫБАТА

Оттоокусуг үтэнэ. Сарсыардаттан хара бэллэттар халынган үлэ дыкут тизгэнэллар. Тымныы, тыл-
ланнах. Ол дыни, ардах энэ түсүнэн.

Бийиги, отчууттары көрсөн үлэни-хамнаһы билсэр интэриэстөөх дьон, эмнэ тийэйэр нурдукнут. Суһал-суһаллык тохтоон-аһабыт, үлэ дьонун хаайбат ин-ниттэн.

Салттык мейдаран бэрт диниң чоңукчаа албаска
нйарон сабынчаңчыларга тийибэбит. Кыдама ыраа-
тыт, сабындыканан сындылалар. Бийнэха бугууллар
быштарыттан орто угуохтаах бэрт номогон киби
утары хааман калар. Билебиһпит Д.Д. Филиппов
дэһэһтэ, көрсөн бийиһин хайааһыстабага эбит.

Дойдубуттан, сирбистган уопшуттан атын улууһа үлэһийин сыалдьан баран, төлөөн кэлбитим. Манна да көргөнүм дойдутугар да сааһым тухари суоһу үлэһиэтэ эрим. Көргөнүм эиэс. Паай илэи «Айыгы» диэн бааһынай хайаһысгымбатынан регистрация таныһыт. Аймахпыт Н. Н. Кривошапкинныын бииргэ Чааһыһайдыһы биһиги 5, киһилэр 3 кыахтааһыт. Оһой 9 манһыһытааһыт. Бу сыһа 4 тонна үүтү туттараарга дуоһабардааһыһын аһарһы толордубут. Уорсайһын, нэһилиэһэ үүтһэйэр автомашына сааһалаһмататына, онтубуһ олус эрөһдээтэ, хаалбытын толорор кыахтааһыт. Эиэс 1 тоннага контраһаһиһаһыһыт, кыаһыт. — диэр Дмитрий Дмитриевич.

Бааһинайланан регистрацилгатаат оттоолун түбүгүл түспүттэр. Атын тэрээһинизиргэр, туохха да аралдьыйа пунктэр, сууда ээтин аялтам суох, бырыһыаньтан даһаны иста чаһыйаллар. Иини нөлүмүнүрдаахтарыттан кочмакада уонна ахка мөһөйдөспүттэр. Оонно оттоолун күргүөмнээхтик ытыаллар. Бу 14 гектардаах Чалла дьээн билдырын биһр хотуур түспүтэх алаас сиртэн нти бэйне отторун туруоран эрэллэр. Быһа холууһан, 2-лин тоһнаахтары, Өсөө трактор прицепинэн 3-4 кырыһыаны бһрүөлэнтэригэр киллэрбиттар. Аттары үөрөтөн, өһлөбөн ардахтаны ээтин өһлө таһеыга тардылыктана сымдыбыттар. Билэһин туох баар аймахтарын, сүлөрүн-урууларын мунуһан тэтиһи ылбыттар. Ол курдук, бэйэтин иһин уола уонна быраатын эмээһини уола, Уһуэз Бүлүүтүн биһр, ону тэнэ Чураһыттан аймахтара иһин киһи, биһр чехословацкай өһсөрдөөх, оттуулар. Бэйэте эһлө дьөһлө.

— Бу нэбхиинтэн 70-ча бугул ордуолтаах. Үлэ көрөгтүт курдук барар. Наайга ылбыт 50 гектар сирдээхлэт. Набаага, Туолумага уонна Куттарага барьта 32 гектардаахлэт. Онно 2-лин гектар дууһа сирэ абиллар. Онон сүөһүбүтүн сыд таһаарыга 20-ча тоннадаһарбыт буоллар. Онноовор чаһынайбытыгар холбоон 10-ча тонна наада буолара. Ити 6-9 маһыныгы сэргэ аны кыра сүөһүлэрбит бааллар. Күһүн сылгыбытын үллэстиихтээхлэт. Чэ, баһага, сүөһүлүүн, сирдани-уолтуун орто баайымы баһынайдарбыт, хаһайыстыбабыт,— диэн Дмитрий Дмитриевич саггыы көссүн.

Кылымдары, сайымдары эртнччи үлө, күн уста кыларалыт сирайыгэр-харабар үөрүү, астыным мичерэ уцараабат. Үүнүүлөх сымга дьон көккэтинен оттожи-мөстаап, китимныйлара этэнгиз сым тахсар ылахтаммыйтарыттан итинник хотообутун «орто бэйиыга» кииссэрин этэр-сагарар буоллаа. Кырдыга, бу бачыгыраспыт бугуулары, кэбиһиннэлэх оттору көрөн туран, ама, ким астымнат буолуой. Аттыбытынан бугууллаах наһыйылкалар биригэн-биир сүөнээн элэниэстэр. Аймахтар бидиһини кытта тохтоок, наһыйылан турбачча, тыл бырахсаат ааһа кетэллөр. Оттон сайлайаччыларга Дмитрий Дмитриевич ичиник былааннарыттан бидиһиннэрэр:

Милтэй онцлогтой мисэбиэт. Ону үмүрүтэн баран дьэбиэт таһыгар сана хотон туттуо этибит.

Саяга тариаломинг үп-харчы кыбытынык. Үт харчыта дуона суох. Эт-үт комбината онубутун дааны тута алхсан биэрбэт. Нэһилиэнэ акционернай обществолаахынты. Биһиги, бааһынайдар, оһоңчидизэ быһылгытынан экирбөппүн эрэрин, бааһыналда, оһонто ыдылар бурдуона ныйгыстаахынты.

Үзлэхийх-хамсмах дэри техника суоубутан атахта-
пынныбыыт, Бинниг өссө кэло да мээнэ буоллар нам
охсордооххут, минньардааххыт, Олох туга да суох
идиннэн хаалбыттар моруугурууһуктар.

Байгь нарын татан, хаагайны татангаар туураан, оны уосой дьаалдарт, баагайндар олохторуга, дьаахтаругаар нэгт тигдэн малайт, «Вары да сага тэринэн эрдэхит, олохтуу булар инибит», — дин хаалар «Айылгы» баагайнд хаагайны татангаар салаааччыга. Ити заатарын нурдук, кинилэр уйгу, байаг эгэрдэх буолуохтарыгар баарыадыг.

С. СМЕРНИКОВА

Хаһаайыстыбаларга сүөһү аһылыгыгын бэлэмнээһин

(АТЫРДЫАХ БҮҮН 20 КҮНҮНЭЭБИ СВОДКА)

Хайуанчлалт	Үзлээр нэг ахсайга	Олонх бары хайуанчлалт	Заво ахсайга	1994 с. огтоолу бысан тонн	Охуу гектар	Кэбинг (тонна)
Коллектив хайуанчлалт, таваарчлалт						
«Мугудай»	400	100	16	2840	2047	1231
«Чингара»	352	52	4	1570	749	463
«Милдараай»	340	90	9	2300	2530	1955
«Хадаар»	296	88	6	1700	2124	577
«Арылзах»	171	51	11	1330	2203	623
Баанхай хайуанчлалт						
Карл Маркс	371	111	23	2300	2150	1200
Хатылы	360	180	20	1800	405	327
Холго	360	60	10	1900	2000	1700
Малдхон	30	32	5	180	105	105
Хайахыт	247	97	22	1400	1000	700
Чакыр	236	86	10	1700	1510	790
Сыла	300	120	56	2200	5000	2100
Килэнж	251	101	23	1850	5000	2100
Мырыла	200	80	23	1900	1500	1200
Бахы	106	50	9	830	614	557
Хайах	20	20	1	345	300	170
Болго	323	73	16	1800	2301	910
«Чурач» БХА	2300	50	2	2350	3560	1000
Улуу урдүн:	6715	1449	266	31195	31620	17554

От ыһын ортотуттач ардах түспөһө, аҕас эгэрдээбилэртэ табылгастах күн-дьыл турар биир да Быйыл улуу- үрдүнэн 31245 тонна оту собо- туонсалларыга сорук түрүр. Итинтэн бүтүһү ту- руугунан 17554 то на от ымылач, тэһим куулаа- сыох, Ыдырыын бу кэмэс 8120 тонна көбүһөн- битэ.

Бары хайаайыстыбалартан Сызая баайынын хайаайыстыбаларын ассоциацияга урдун кюрдүрүлөз. Күн бүгүн минин 2100 тонна от жабилыны, 5000 гектар сир оксулдан сыгар. Үрөх эгэрдез «Мылдабайы» табиятыстыба уолда Соловьев нэпийлэтин баайынай хайаайыстыбалара ардастар мөһөйдөөнар тутулуктанынтар. Ити эрэри бөлүрүлөнгү кирбисэрин туһаналарынан 800 уонна 300 тоннанан куоларан иналлар. Бастаан кэр сызынар 400 тонна оттоохтор.

Хаба да өртүнөн ааспыт сылга тэнгискем дымт. Сорох хабааныстыбалар сен булар өртөрүң алаңлар. Бу, сүрүннөө, бирдиндөө башыңай хабааныстыбаларыңар сыбанаңаң. Үгүстөр бм ааңаңаң.

Челябинский уобалас, ЗОАТ» трактордар бас-
«Росени» тасплемзавод тагы партиялара онгобул-
нин унаайбатыгар тутуу лан табаарылынна. Бала-
беде бара турарын нере- ры фермердер « уонно
бун куттедигар, халбаһы унаайбатаары улахан
сыада, сир коммерческой унаастары бас билэ-
баанын дьонго, үтүү ас- чилэр хамаратын атыада-
тылар комплекс... ылактара дьон эрэндэлэр.

«Россия» маннине кы- Актарзатты симмонка:
бырбастан тыа хаһайыс- сыра «Т-30АТ» транстор.
тыбатын бородууктала
(РИТА—СССА).

рын ылбытын ичин дуора
рат харчынан буюу-бага
бетонунан, кирпиччезнан,
тутуу матырыяаллары-
нан аахсынын олохтообу-
тунан быһаараттар.

Удсаалгүй сүүлчээр шондер Ю. Ефимов—10 суугийдаах үнэстэй уулсн буу чөлөөний дүвэ халаа-
хыннара.

«Владимирская тракторная завод» акционерное общество с/гос. «Т.

бадизин дахь өгтөгүүд миезастаин нь нэрэг соруула-
наагүй.

[illegible]

Тың хаһайыстыбаттын управленнети

ОБОЛОРБУТУН АРАҢАЧЧЫЛАБЫН!

Урукку ыччатар, бу биниги, чычаас, кэнэн, ыкыстаныгыт, биір тылынан өтөхкө, туох да түктөрүнн өнөрбөр этибит. Барытын кэбиэ, аныкы буолуо дирибит. Аныкыны өнөрүү диилэ,—ол аата, туох эмэ куһаҕаны өнөрбүтүг кэлиин өрөңдөн бөйүгэр эбэтэр өйдөргөр, сизээрерар кэлэр диин өйдөбүл. Аныкыргалыан килини үтүгүгү апа, сирэйгү өргүлүн ыраас ой-санаа өртүнөн чэбдик буоларга угуулар-ыгытар.

Бийиги да ово (уол, ханы) буула сэлдэбшоп-
пыт. Ол бээзын тухары киһи киһиттэн куттанар
динни билбэтхитт, чакчы быгыта суох ыраас
халдан курдук нэмээ олохто нэбитт абиппит.

Билигин тастан киңирер араас мөмү сабыдылалартан, онуоха бэйабит да утарыласпаптыгынан, ааспыт сәбиәскэй олох үчүгэй да эрүттэрин куучам куһабанынан аадаммыг, аччаттарбыг сорохрун өйдөрө-санжалара, мийгэлара-сигилилэре бул куулмуох курдугуттан дымсиммат буолуохпутун сатамнат. Бэйэлэрингэр үбү-харчыны киллэрэргэ суу-дайааччылар хайдах уорары. киһини өлөрөрү көрдөрө сатаан баран, аны сыһыннаах киһини, киһи киһи буолбут төрдүн саамай кистэлэннэрин андас —киһинэ өгөрөд таһаарар буолтара ыраатта. Өйдөрүн-төйдөрүн була илик кырчыан оскуолабыт.өбөлорө кытта дыа мань, киһи кыбыстан сиргэ тимирнэх суолун, сөбүлээн көрөдөр, үтүктүөхтэрин да баһараллара эмиһиңдэр.

Билэр-билэргытан нэргэниэниэххэ диэри киһи кыаһынан уонна уолунан тийиһиллэрэ снэрдээбинэн абылдары, олтон кэлэн нэмнэ маассабай информация средстволарыгар доловоһ олобу нэргэниэниэх кининэ бидилилэхтэбин суруйаллар, өссө кайдах хат буолбат туһугар, сүбэ-ама биэрэ сатыыллар.

Баһити сарак күүх оту тосту үктээбэт көрсүө-
сэмэй кэрэ дээр кыргыттарбыт, бөрүнүтэ суогу
онорууга уолаттарган хаалсыбат, ардыгар баһы-
йылах да курдук буолан барбынча дьыдылар. Ол кур-

САНДАЛАР

дук, кылааһынныыстар дьээн ааттаан араас бири-
чиннээринин арыттылаах аһааһыннары тэриннээч-
чилэр—үксүн нэргыттар. Онно киинилэр уолатта-
ры кытта тэҥэ арыттылымыллар, табахтымыллар, ох-
суһуугу юотталаар. Киһи аймах көрө аһарын со-
рох бөрөстэбиниттэллэрэ уораллар-талычыллар, ма-
тыралымыллар. Итирниктээн уолаттарга өбөгө да-
сыдааччылар суох буолбутахтар. Ол иһин били-
гин уолаттарга кыргыттар аһарыттыматтара түстэ.

Уругт бйһнгй эдэрбйт сарана бнйр эмз мэһнйк уолу кыргыттарынан ннтэрэр буларбйт. Онон нйз буолуохтаах, оһону ннтэхтээх кыргыттарыбт бй этнйк ойдөөн, толкуйдаан, байэнн снэрдээхтйк, бочумнук туттан-халтан уолаттар улахан атын-табылһынан сыһынтанбадларын снтннэхтэригэр ба-барабын. Атын аргууян, саяа эмук нччата арыгы дээзатыгар ылларан, олохторун «ой аһардаах» сабалых курдулар. Онон усулуобуйаны тэрикар курдук коммерческой маһаһыһынар нтй вад аһын күүкүстэри-түүннэри күүскэ атынһыһар буолдулар. Ол түүгүгэр дөөн сэртэ сыһынһаһахтаах кулууптара, гарантар, уулуссалар холуочук дөөн ампаалыкта-рынан, үөхсүүлэринэн, охсуһууларынан тую-латтар. Дөй итиннйк хас хардыһыларын аһсын бытһыһа тоһуһа, көрсө сырытаһына хантан нэлэн нччаттарыбыһы «күөх мобойтон» быһһаһхпыттй.

Обо тóлөнөн арыгыны эрдэ амсайар да, соччонон киши дээдээтэр түргөөннүк ылдарарын туһууан психолог, социалдай педагог Е. М. Канженикина «Сага олоххо» кимикэ да тийиэр сына бабааран суруйан турар.

Кэлин хэмнэртэ үбүлүүйдэр, быраанынныктар, муунахтар, араас курахтаниллар, соровор дьыла-бизай да көрсүгүүлэр — үөлэ арыгылаах-астаах

атаарытталара улам сатэринбит, хойдон иһэр курдук. Адам саастаах дьон, абалар, эбалар ма-
даныһылар тастарыгар, подьезтар истэринэр үтү-
лүктэрин иһэр инстэбита буолан баран бы-
лтыланыы суоска оҕостон солгойон, утат курдук
иһэн ууһэн иһэр ыччаттарбытыгар «үтүө холобу-
дарын» көрдөрөллөрө айыһаа суох, Удахан дьон
бэйэбит ити быһыыбыт эдэрдэргэ дьаһар, оҕостун
иһэр, аһар, аһарыттар, санаабыллы.

Өсөө, Оболорбутун олус эрдэ түүлээхкэ суулуубут, көмүһүнэн киэргэтэбит дуу диэхпин багарабын. Од юнилэри олобу чөлчөкитин сыаналымырга тиэрдэре эрэбил. Айахтарыгар табак уобуулаах арыгы сыттаах, тэмтээксийдөөн хсамер араас мааны тэмтээтэх ыччаттары көрөн арай биэрэбит.

Национальнй оскуола компетенциянан үөрэх кыһаларыгар, дегсадтарга араас өрүттээх үлэ бара сатыыр. Оттон байыбит идиийбитэр, илдьэ сылдьар оҕолорбутугар, оскуолаҥы саҥа бүтэрбиттэргэ болдомто ууруллубат буолан иһэр динриитигар тийибит. Ыччаттар «видиги» көрүүнэн үлүһүйүүлэрин, арыгыга умһааныларын түмүтөр киһигэни, хаймагы дахпаттар.

Саха омук үтүө үгэстэрин тилиннэрэр. онно тириэрдири көрүүтү бары көрөбүз, үчүгэйгэ илтирик кыһарҥа арҕааны маассабай культура алдытыылаах дьайыыга ыччанпытын буортулаан эрэрин көрө-көрө олус ээл-дээл курдукпугуттан олус курутуулаах бу санааларбын суруйдум. Ойону төрөтүү, киинни дьонун киини өҥөрө удаатыннарары—бу бастың ба-бабыт. Ойон бары куһаҥан дьалдыктартан өйдөө-хааннарын тута илик оҥолорбугун араҥаччылы-быт, быһыһабыт, маныха бары күүспүтүн түһү-бүт!

Евдокия БАРАШКОВА,
педагогический уз ветерана.

СПЕЦИАЛИСТ СУБЭТЭ

СЫППЫТ БУРДУГУ ХОМУЙУУ

Сыншын бурдугу комбайнынан хомуйарга бурдук тохгуута 10-15 уонна оинообор да үрдүк бырыһыан буолуон сөп.

Кинини арааран хомуйар быдан барыстаах. Оттон ыраас уонна нураанах буоллабына, комбайнына астарар ордук табыгастаах.

Бурдуу аюустарара ЖВН-6 уюна ЖВА-3,5 А жаткалар туттуулаллар. Бу жаткалар мототвилолара эксцентриктеэх, оттон ЖВА-3,5 А жатка сыппыт бурдугу өө тардар оюнууствав.

Удэз кинриэх киинэз латка збэтэр комбайл мотавилотын удартан туруоруллар, мотавило тарбахтара сыппыт да, сыппатах да уктары барыларын өрө тардан абаан хотуурга бүк баттаан бизэрэр гына оһоһуллар. Киһи итинэ, мотавило киһинэ дьэки сыбарыйымытын, улаатыннараран бизэрэч иһэр. Тарбахтары көөнүн 15-30 кыраадыс мунуунтуу иһиэрэ гына туруоруллар, атыннык эттэххэ, тарбахтар оһордуллубут планкаларын 3-с, 4-с үүттэргэ уларытан бэриллэр.

Универсальной мототриоллар халтанын планкаларын (салбахтарын) тарбахтар турбаларыгар ыкса чугаһатыдлар эбэтэр төртүгү устан кэбдүүлэр.

Сыппыт бурдук сынаа хойуу буодалааһына, ички быһахтаах охсор аппараты ордугуу быдан көдүүгүтүөх, ЖВН-6 жатка быһар аппаратын уларытан, оңорон баран үлээтэтин сыппыт хойуу бурдугу оҕустарыыга олуе табыгастаах. Комбайн жаткатын быһар аппаратын иккыһахтын хадьымалдыыр ғына уларытар туһугар тарбахтар иккэрмалыбыт ичкини буруустарын умса эргэнтен биһриллэр. Оңуоха 250x50x5 мм көзмөйдөөх аналлаах пластиналар көмөлөрүнэн хамсаабат быһары сипинэн умсары олордудулар. Пластиналары М10х25 буолталарынан мунуук тимиргэ ички ардылары 400 мм ғына тэйиччи туттарыллар. Пластина тас өртүгэр хамсаабат быһааы хам тоһоһолоон көбүһүллэр. Хамсаабат быһааха хамсыыр быһааы сегментэрин сир диэки умсары олордудулар. Быһах сулбунуурун туһулуур аналлаах тутулунтары М10х25 буолталарынан хам баайыллар.

Сыппыт, олус сыыстаах бурдугу хомуйарга ком-
байн жатнатыгар өрө тартарар өгөһүгү олордул-
лар. Өрө тартарар өгөһүк быһар аппарат хас бэ-

Нис тарбаарын зайынга маада. Оттоон убаас
ынан бараа сыпшын бурдунтары өрө тартарарга
33-106А өрө тартарааччыны никилин тарбааы ко-
то-кога үсүбүтөр олордуллар. Итинник өрө тарта-
рааччылар суох болуохтарына, 10-18 мм диаметр-
даах нурулуна буолар ыстаадтан байэ онорор.
Ити маадага ыраабыл тиниэ эмнэ барар.

Өрө тартарааччылары табатын олоорду олус ула-
хан суолталлах. Намынах гына оортоххо, улугу-
нан сирге батыры охсулар, оттон үрдүн буолла-
бына, бурдугу сирге өссө хам баттыыр. Өрө тар-
тарааччыны олоордого жатка быһар аппаратын
саамай намынах хадыймалга туруоруллар. Өрө
тартыаччы алын төбөтүн кыратын өрө диэки өбү-
лүннэриллэр. Оччогутар төбөтө өрө чөлөйө сы-
дыар буолар. Бу курдун олоордуу намынах хадый-
малга быһар аппарат сирге үчүгүйдик тирээрин
хааччылар уюна бүк түспүт бурдуктары өрө
тардан таһарар. 41 м кэтиттээх комбайн хедери-
гэр 12-13, оттон ЖНВ-6 жаткада 20-чэ устуука
өрө тартарааччылары олоордулар.

Сыппыт бурдугу ЖВН-6 уонна ЖРС-4,9 жаткаларынан хомуйарга эксцентриктеэх универсальнай мотобилоны ололдулар. Итинник мотобило сыппыт бурдук тохтуутун 3-5 төгүл арыйатар, быһар аллараат харан хаалымытын суох оҥорор, хадымала намыһах уонна дэхсн, астынар майдас молотилкада биһр тэҥик бөрүллэр. Хаһаайыстыбада байытыгар завод оҥорбуг эксцентриктеэх мотобилора суох буолларына, ЖВН-6 уонна ЖРС-4,9 жаткалар халганын салбахтардаах көһөрү мотобилорун уларытан оҥороллор. Салбахтарга бөрүбүлүөхэ тинистэри ололдулар. Тинистэри 5 мм диаметрдаах уонна 120-150 мм уһунаах ыстаал бөрүбүлүөхтатан оҥороллор. Бөрүбүлүөхэ тинистэри байы-байаларитта 100—150 мм тейиччи аһадаах наһаадак кометунан салбахха хам харабаланаар. Шрифтарын мотобило эргийинитин хоту үзөһүнн дээһи өбүүдүнэриллэр. 2-2,5 мм лине тимир баар буолларына, тинистэри үстүү гына-гына лине тимирга сваркаланаар. Ол үзөһүнн мотобило салбахтарыгар буолталарынан туттарыдылар.

Мотонадо нинини днэки сыварыларын ситатэр

туһугар завод онорбут тутулугун 300-350 мм урта-
тай барилдлар.

Охсуллар бурдугу охсулла илик бурдуктан үчүгәйдик арааран биерэр туһугар торпедалыңа тиш-төөх араарааччы наада буолар. Бу араарааччы тас тарбаҕа төһө кмалларынан таһырдыа диэнн өбүлүнэриллэр. Очотугар араарааччы ордуң үчүгәйдик үлэлнир. Оттон ис тарбах бурдук уктарын барыларын мотовило тарбаттара харбыыр гына таһымалар. Сыппит бурдугу бастарга ыҥа баттыыр араарааччылары гүһүһүһүһү сеп.

Сыппыт бурдугу астаыны эмне уратылаах. Онуо-
ха комбайны бытаанык хаамтарыллар. Тейенон
бытаанык хаамтарабын да, сотинон тохтуу-ко-
руу аймыкыр. Сыппыт бурдугу комбайны байэтш
хаамтара сылдыан астатар буолаахха, барабаан
уоһа дена залордарын кичэллээхтик туруоруллар.
Кириш залор 14-16 мм, оттон тахсыыта 3-4 мм
буолааччы.

Сынныг бурдугу астарарга барабаан анигар
буур уонна бурдук кыда симилэн хылааччы,
грозоттар уонна сүндэлэр эмээ киргиллэр. Үлэ
хамгыр ону барытын үчүгэйдик кэтээн көрүүлэр.
Сыннырбыты ыраастаан иһиллэр.

Кыргызы сыйып бурдугу бестарарга мотопило-
валын хотуур тушттан 25-30 см нинин дизки сы-
барытыллар. Тарбахтарын игнайнилэре канинн дизки
15-20 кыраадыс буолуохтаах. Мотопило планкада-
рын саамай үрдүк балаһыанньатыгар түрүөрүллар.
Сыппыт бурдугу ойбоһушттан хаамтаран хомуларга
экцентриктаах мотопилоны нинин дизки саамай
кыратык (10-15 см) ара сыбарытыллар, очкобуун
хадыймад мунгутуурдук намытыр уонна быһыллы
быт бурдуктар жатка транспортерулар үчүгөйдик
түһэллэр. Огтон сыттык хайысхатыгар хадый собу-
тук хаамтаран үлэлнир буоллаха, мотопилоны нин-
нин дизки мунгутуур сыбарытыллар.

Бурдук шыпытын хоту багынына хамтарма
га итн савмай табыгага суовунан зафыллар Мото
вилонь иинин дикки 50-70 см сыбарытыдлар. Тар
бахтар иачэйинилэрэ—30 кыраадыс. Салбахтары
барыларын устуллар. Бу түбэлтэбэ быстарын хаа
чыстыбата хайналарыттан дафаны кунаган буолаач
чы. Биир ук хас да сиринэн быстарыллыан сэл

Ты хаһаайыстыбатын управленнета.

БИЛЛЭРИЙЛЭР

КУБУ КУБУНГУ БУЛТААҢЫН

Улуус даһалтатынан улууска куну куйунгу буттааһын атырдык ыйын 20 күнүттөн көгүллэнэ. Онуоха хаас, куба, туруйа, куодас, холто, чеченгө, мороду бары көрүктөрүн буттааһын бобулунна. Экология уонна айылҕаны туһаныы комитетэ.

булт инспекцията, не дъмада отдела, булчуттар уонна балыксыттар обществолара, нэбилизатор дьа-
на-таларын баһылытара бу дыһал туолуутун хо-
тууолуулдарыгар эбэриннэстэннэ.

ЫҢЫРАР СТУДЕННАРЫ АТААРЫ БИЗЧЭРЭ

Атырдых ыйын 26 күнүгэр Чурапчы сэлэн-
кэлтин киин стадионугар кинээ 7 чаастан быйыл

сайн үерэххэ тутгасан кирибит уонна үөрэн
судьар студенины агаары буолар.
Про заммаа...

транцон, үнхүү, аты-эргэн.

Ыйчаттары кэлэн көхтөөктүн кытартыгыар

Улус даялгатын ычакна, физкультура,
спорк уонна туризмга отдела

КЫТААТАН КЫҢАЛЛЫҢ!

СЭРИИГЭ УНААРЫЛЛЫБЫТ ДОЖОРДОХУУ

У-177121.

Мугудай.

ФОТОЭТЮДТАР

Бурдун, бурдук барахсал...

Хааныыстаа үүнүүгү дуо?

—Тойон зуурдар, баһаалыста, аһаан!

Япония баһаарындар улаастагылар Россия-ба бурдук эмиз маннын чуучулары көрүүххэ сөл.

Рейхмансдорфа (Тюрингия) олоор немка Герда Шродт садмгар үүзмүт дымти моркуоп, (РИТА—ССТА—Центральбильд).

Редактор М. Н. СИДОРОВА

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а» ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-285, общий—21-505.

КҮӨХ САҢЫН УОННА ОБОЛОР

«Огонек» лаавырга сынньаным

Мин Телой орто оскулатыттан Дьокуускай куоракка «Огонек» лаавырга сынньаным. Чураччылтан Саша Моностырева, Диринстан Айта Яковлева, Чыаппараттан Катя Мохничевская, Сылантан Коль Сивцев, Кытаанахтан Толя Коркин барбыттара. Лаавырга сындыар коммититтар Саха сиринер оло тэриэтин 70 сылыгар аналлаах сэт буолбута. Онон пионерскай үлэ албах ветераннара, баһаайдар кыттымын ылбыттара. Онуоха саамай сөбүлөбүтүм «Сага ааттар» дьин фестивал. Үтүс олох кыттыбыта, ылдыабыттара, үтүкүлэбүттара. Мин бу фестиваль дипломуна буолбутум. Ол айын Владивостокка «Океан» лаавырга барар босхо путекаанан наһарадалабыттара. Одьга Иванова мелодистыгар «Оленегорская саздыта» дьин ырманы толорбутум.

Элбэх сага табаарыстарданым. Сөтүөлэтибит, оонноотубут-көрүлэтибит, музейга сырыттыбыт, видеофильмнэри көрдүбүт.

Мин бу лаавырга сылдыбыллыттан олус астын-ным. Оскуолам итиннэ ыллытыттан үөрөбүн, махтанабын.

Максим СМЕРНИКОВ,
Телой орто оскуолатын үөрэнээччигэ.

ОБОЛОРБУТ АНЫМНЫЛАРА

ОТОННЬУТТАР

(Кэпсээн)

Быйыл күһүн отон хо- Онон эбиккэ дьэри йуутук үүннэ. Бүтүн Шү- нүргүттэр бириднэ, со- ра, Зина уонна быраата дуур отоннонулар. Аһы- Валя сарсырда эрдэ ту- олорон Зина сага алда- ран тыаба бардылар. Кэп- бар.

—Сэтэллэригэр буолан суол- Тыада аһыгар көр- ларын билбэккэ хааллы- тиллэ.

—Сарсырдаагы овуур йутук хаста толорбутун иһэ үчүгэй сүрдээх. Одо- нун аһыта. Онуоха бири- дэр албах отонноох сир- ра хал-сабар чааарда.

—Нивинэ! Аһы быдааннара—пк- кэс биедэрэлэрин толо- руу. Күн күнүрүннэ ол да кыаллаан дьылээтидэр.

—Эбиккэ дьэри манн- Шүра дьылээтигэр калбети- гэр балтылара, быраатта- ра олус үөрэн, курууска- ларын туһутунан багына сылдыллар. Оттоо ий- лэрэ мичээрдин-мичээр- дин.

—Эдэиһиһит кыһытты аспытты булла. Сарсын отонноор утах уонна ба- рынаны оторон күндү- лүөм!—днэтэ.

Дьоммут отонго ум- Валя төһө отону үргэ- сэн, сагалара-иһэтэрэ биттаран кэлсин-ипсин бо- мөлөһөн барда. Арый- до.

—Овоһорбут улааҕан туһа дьэно буолтар!—дэ- оннобуугун толорбут, туту- халлар ол зайы ийэлээх эдэиһигэр сүүрөн тин- аҕата.

—Көр эрэ, бу, сыл-быч- Иан эрдэ утуйдулар. Кы- чары буолла! ра Валя оронугар сытан эрэ оһо да тыада тахса- нны үргээн иһэ дьоммут- рын санаата, отон олус үөрүүхтөр!—днэтэ онуо- астынна. Кини бу аан ба- ха Зина быраатын тап- таан сир аттаһына. Ула- тын коро-коро.

—Өтөр буоллаат. Шүра да үчүгэй эбит...—днэт мунна буюсураан барда.

—Мин биһир биедэрэ- Отон эбирдэхтин туту- бин толордум, оттон эи?— барыта эргичи туһалаах дьин ыллыта. Сирин таһынан өмү буо- лар. Сахабын сирин биһир бастын үүнээһинэ.

—Биһирдэ куттаһына- Одоһор, эһиги бука мнэа да туолар,—хар- баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Хатэ, дьуөгэтэ.—Хатэ, Одоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

—Мин биһир биедэрэ- Отоһор, эһиги бука баһаалыста, көмөлөһүн бары отонноо!

Эбэрдэлиибит!

Күндү дьуөгэбитин Марфа Петровна ТЕПЛОУ- НОВАНЫ 60 сааһынан иститник эбэрдэлиибит. Өссө даһаны билги сценабыттан түспүкэ үтү- кук бар-дөөһүн ырыаһынан, сценналарынан үө- рдө-көтүтэ сыдыаргар баһарабыт.

«Алгыс» ветераннар кулууттара, «Айыллаан» Култура дьэлэти коллектива.

БИЛЛЭРИН

Улуус дьаһалтатын экономикага отделыгар аһы- даһааччылар быраантарын көмүскүүр комитет тэри- ллинэ. Кини Российскай Федерация «Атылаһаач- чылар быраантарын көмүскүүрүн туһунан» Сокуо- нугар олобуран үлэһин. Бу Сокуон атылаһаач- чылар уонна предпринимателлэр иһи ардыларыгар сыһыаннарын быһааран атылаһааччылар быраан- тарын көмүскүүр.

Улуус дьаһалтатын экономикага отдела.

АТЫЛЫБЫТ

«Эрал» ХЭТ.

—«Россияна-5» кухоннай набордары;

—ынах эпиттан олобуллубут туһонна изиһэр- бэни;

Сайаһааны уонна эрдэттэн төлөөһүнү хомуур;

—УАЗ автомашиналар ара с көрүннэригэр;

—рафинад саахары.

21-608 телефоныга аһытар «Евдоким» маһаанын- на изэи билдэргитигэр.

х х х

Сууһалык сага дьаһалтатын Телой орто—кэпсэни- нн.

Аадырыһыт Чураччы сэл. Колхознай уул. 8. №-ра, Тел. 21-248 (кннэ 7-8 ч. дьэри).

Хаһыат бу нүөмэрэ техникескэй биричиннээн хойууан бөһөтүннэ.

Кэлэр нүөмэрэ эмиз бу биричиннээн атырдьах айын 27 күнүгэр, субботада тахсыа.

Тантылар олобут, сиэним, быраһылы, убай- быт

ТОСКИН Владимир Гаврильевич

хомолтолоохтук олбүтүн, дьиринник куруту- байн туран, бары аймактарбытыгар, табаарыс- тарбытыгар иһитиннэрбит.

Ийэтэ, аҕата, эбэтэ, биһиргэ төрөөбүттэрэ.

ТОСКИН Владимир Гаврильевич олбүтүн дьирин куруһуаннарын тээрдэллэр.

—Төрөһүттэригэр, биһиргэ төрөөбүттэри- гэр, аймактарыгар Дьириннээн агрошкола административта, профкома, подколлективт.

—Эдэиһигэр Фанифа Варкара Тимофее- наа, балтыгар Макарова Маришпа Тимо- феевнаа Чураччы сэлэһиннээннээди «Кас- кил» детсад коллектива.

Күндү олобут, быраһылы, сиэним

ЯКОВЛЕВ Эрханчик

эмискэ ылдыан олбүтүн, дьиринник куруту- байн туран, аймактарбытыгар, билэр дьоммуттар иһитиннэрбит.

Ийэтэ, аҕата, убайдара, эһэлэрэ, эбэлэрэ.

Ула, сэрэн ветерана

ЯКОВЛЕВ Иннокентий Иванович

олбүтүн дьирин куруһуаннарын тээрдэллэр. —Уолугар Яковлев Михаил Иннокентье- вичка «Якутводмеллорация» ДМК-тын кол- лектива.

—Уолугар Яковлев Иннокентий Инноке- нтиевичка, кини дьинэ көргөнүгэр «Ремтех» табаарыстыба коллектива.

—Кийинитигэр Яковлев Людмила Анато- льевнаа Чураччытаабы «Аартын» табаарыс- тыба.

Колхознай тутуу ветерана, Чыаптара оло- тооҕо

ОКОНЕШНИКОВА Вера Федоровна

олбүтүн дьирин куруһуаннарын тээрдэллэр. —Кыһытыгар Оконешикова Мария Пе- тровнаа биһиргэ үөрөмүт табаарыстара.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфиздат». Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54907. Объем — 1 усл. печ. лист, на 4-х страницах. Тираж — 3091.

Зарегистрирована Саха (Якутской) региональной инспекцией по защите свободы печати и массо- вой информации.

Чураччинская улусная типография Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполи-

графиздат». с. Чурачча, ул. Карла Маркса 26 «а» Подписано в печать 22. VIII. 18 ч. (гр. 22 VIII 18.00 н.).